

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

З ДИСЦИПЛІНИ

«ПОСТАНОВКА ГОЛОСУ»

Мелітополь – 2019

УДК 784:378.091.322 (072)

М 54

Розглянуто та рекомендовано до друку вченою радою Навчально-наукового інституту соціально-педагогічної та мистецької освіти Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, протокол №6 від «30» січня 2019 р.

Укладачі:

Червонська Л.М., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики музичної освіти та хореографії Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

Пашенко І.М., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики навчання мистецьких дисциплін Бердянського державного педагогічного університету

Рецензенти:

Василенко Л.М., доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики музичної освіти та хореографії Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

Матвєєва О.В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики навчання мистецьких дисциплін Бердянського державного педагогічного університету

Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів з дисципліни «Постановка голосу» / Уклад. Л.М. Червонська, І.М. Пашенко. – Мелітополь: Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2019– 40 с.

Методичні рекомендації розроблено на основі робочої програми курсу «Постановка голосу» та навчального плану освітньої програми підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 014.13 Середня освіта «Музичне мистецтво» Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького..

Методичні рекомендації адресовано студентам мистецьких спеціальностей, викладачам закладів вищої освіти мистецького спрямування та учителям музичного мистецтва та мистецтва загальноосвітніх навчальних закладів.

ЗМІСТ

Передмова	4
Розділ 1. ПРИНЦИПИ ВІДБОРУ ТА АНАЛІЗУ ШКІЛЬНОГО ПІСЕННОГО РЕПЕРТУАРУ	6
1.1. Принципи відбору шкільного пісенного репертуару	6
1.2. Художньо-педагогічний аналіз творів шкільного пісенного репертуару	7
1.3. Схема аналізу пісень шкільного репертуару	8
Розділ 2. РОБОТА НАД СУПРОВОДОМ ШКІЛЬНОГО ПІСЕННОГО РЕПЕРТУАРУ	10
2.1. Типи акомпанементу та їх класифікація	11
2.2. Основні прийоми спрощення акомпанементу шкільного пісенного репертуару	12
2.3. Транспонування акомпанементу шкільної пісні	13
2.4. Підбір супроводу шкільної пісні на слух..	13
2.5. Створення акомпанементу до шкільних пісень	15
Розділ 3. ШКІЛЬНИЙ ПІСЕННИЙ РЕПЕРТУАР ТА ЕТАПИ ЙОГО РОЗУЧУВАННЯ	16
3.1. Основні етапи розучування шкільного пісенного репертуару	16
3.2. Орієнтовний шкільний пісенний репертуар	19
3.2.1. Орієнтовний шкільний пісенний репертуар (за програмою «Музичне мистецтво» 1-4 класи, автор Л. О. Хлебнікова)	19
3.2.2. Орієнтовний шкільний пісенний репертуар (за програмою «Мистецтво» 1-4 класи, автор О. Савченко, Р.Шиян)	27
3.2.3. Орієнтовний шкільний пісенний репертуар (за програмою «Мистецтво» 5-9 класи, автор Л. Масол)	33
Рекомендовані збірки пісень шкільного репертуару	36
Список літератури	37

Передмова

Сучасна підготовка педагогічних кадрів пред'являє до змісту освіти та організації освітнього процесу нові вимоги, висуваючи на перший план необхідність використання самостійної роботи студентів. У зв'язку з цим, особливої значущості набуває розгляд проблеми організації самостійної роботи студентів з дисципліни «Постановка голосу».

Дисципліна «Постановка голосу» є обов'язковим компонентом циклу професійної підготовки освітньо-професійної програми «Середня освіта. Музичне мистецтво» першого рівня вищої освіти за спеціальністю 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво) галузі знань 01 Освіта. Робочим планом за спеціальністю 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво) галузі знань 01 Освіта Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького на вивчення дисципліни «Постановка голосу» заплановано 8 кредитів: 240 годин, з яких 135 годин виносяться на самостійну роботу студентів.

Відповідно до Положення «Про організацію освітнього процесу у вищих закладах освіти», самостійна робота студента є основним засобом засвоєння студентом навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових занять освітнього процесу. Самостійна робота студента – це освітня діяльність студента, яка планується та виконується під методичним керівництвом і контролем викладача, але без його прямої участі.

У процесі вокальної підготовки студентів самостійна робота передбачає організацію освітньої діяльності під час практичних занять з дисципліни «Постановка голосу» у процесі роботи в позааудиторний час так, щоб допомогти отримати запланований результат. Такий підхід до самостійної роботи майбутнього вчителя музичного мистецтва в процесі вокальної підготовки дозволяє передбачити конкретні умови, засоби, вокального аспекту професійного вдосконалення майбутнього фахівця. Вміння планувати результат, визначати шляхи його досягнення, аналізувати

ефективність застосованих дій дозволять студентам у майбутній професійній діяльності цілеспрямовано й ефективно вирішувати вокально-виконавські та вокально-педагогічні завдання.

Основними видами самостійної роботи студентів з дисципліни «Постановка голосу» є розучування вокального твору, робота над піснею без супроводу, виконання шкільної пісні під власний акомпанемент, створення флеш-анімації на пісню зі шкільного репертуару тощо.

У даних методичних рекомендаціях акцентовано увагу на особливостях самостійної підготовки студентів до виконання шкільної пісні під власний акомпанемент (аналіз шкільної пісні, робота над супроводом, етапи розучування пісні з учнями); надано орієнтовний вокально-педагогічний репертуар для учнів початкової та основної школи відповідно до програм «Музичне мистецтво» та «Мистецтво», затверджених МОН України.

РОЗДІЛ 1.

ПРИНЦИПИ ВІДБОРУ ТА АНАЛІЗУ ШКІЛЬНОГО ПІСЕННОГО РЕПЕРТУАРУ

Одним із видів самостійної роботи студентів з дисципліни «Постановка голосу» є добір шкільного пісенного репертуару і робота над його підготовкою та виконання. Робота над шкільним пісенним репертуаром – це багатоплановий процес, що передбачає врахування принципів відбору шкільних пісень, художньо-педагогічного аналізу творів для виконання, роботу над супроводом шкільної пісні та дотримання основних етапів розучування шкільного пісенного репертуару в класі у загальноосвітніх школах .

Шкільний пісенний репертуар – сукупність творів (дитячих, народних, авторських пісень), передбачених для виконання в класі, шкільними хоровими колективами у загальноосвітніх школах.

1.1. Принципи відбору музичних творів

Під час відбору пісенного репертуару необхідно керуватися такими принципами:

1. Принцип доступності – твір повинен відповідати віковим і психофізіологічним можливостям школярів, необхідно враховувати особливості слуху і голосу школярів різних вікових груп, ступінь розвиненості їх музичних і вокально-хорових навичок.

2. Принцип художності – будь-який твір має нести в собі естетичну цінність, наблизитися за значимістю та художньою цінністю до кращих класичних зразків; твір має сприяти вирішенню певних виховних завдань і формуванню певного естетичного смаку в учнів.

3. Принцип педагогічної доцільності – твір повинен органічно вписуватися в цілісну систему уроку і сприяти розкриттю теми уроку і реалізації його цілей, а також відповідати програмним вимогам.

4. Принцип інтересу – твір повинен подобатися школярам, відповідати їх запитам та емоційним переживанням.

5. Принцип розвивальної спрямованості – твір має сприяти розвитку певних на даному етапі навчання музичних здібностей школярів, розвитку емоційної сфери дітей, їх допитливості.

6. Принцип навчальної спрямованості – зміст твору має нести в собі різноманітні, нові для школярів знання та відомості про довкілля.

1.2. Художньо-педагогічний аналіз творів шкільного пісенного репертуару

Плануючи хід уроку музичного мистецтва, необхідно враховувати основні соціально-музикознавчі позиції, на яких може будуватися діалог вчителя з учнями по конкретному твору. До основних позицій відносяться:

1. Належність до однієї з трьох сфер: пісня, танець, марш; пісенність, танцювальність, маршовість.

2. Засоби виразності (елементи музичної мови):

- характер руху мелодії (плавно, уривчасто, поступенно, стрибками);
- темп (швидкий, повільний, помірний);
- лад (забарвлення світле, темне);
- динаміка (голосно, тихо);
- тембр;
- характер супроводу;
- форма (побудова) музики.

3. Самостійний твір або частина твору великої форми.

4. Національна приналежність музики: народна або написана композитором.

5. Інтонаційно-образна основа твору. Розвиток музики. Музичний образ. Музична драматургія.

6. Думки та ідеї втілені в музиці. Для чого створено той чи інший твір.

7. Прояв образотворчості в музиці.

8. Риси характеру людини, виражені в музиці, його настрої, почуття.

9. Про які події йдеться в музичному творі.

10. За яких життєвих обставинах могла б звучати та чи інша музика.

Художньо-педагогічний аналіз твору – робота творча. Вона залежить від емоційного відгуку школярів на музику, від їх інтелектуального рівня і від здатності вчителя вести бесіду-роздум щодо музичних творів, імпровізувати задану тему.

1.3. Схема аналізу пісень шкільного репертуару

1. Автор музики і слів пісні. Відомості про їх життя і творчість – роки життя, загальна характеристика творчості, основні твори (композитора);

2. Виховна цінність музичного твору (характер, інтонаційна виразність музики, зміст літературного тексту, його ідея і художня цінність).

3. Аналіз літературного тексту:

- наявність сюжету, звернення, діалогу;
- ритмічність літературного тексту;
- найбільш значущі у виразному відношенні слова;
- незрозумілі дітям даної вікової групи слова в словосполученнях;
- наявність образних виразів (епітетів, метафор, порівнянь);
- складні в дикційному відношенні слова та словосполучення.

4. Аналіз пісні:

- лад і тональність, наявність відхилень і модуляцій;
- співвідношення стійких і нестійких ступенів;
- розмір, темп;
- динамічні нюанси;
- мотив, фраза, речення, ступені ладу, на яких закінчується кожна структурна частина мелодії;
- характер, інтонаційна виразність мелодії;
- характер руху, особливості розвитку;
- спосіб звуковедення: легато, стакатто, скоромовка, речитатив;
- інтервали та їх емоційна забарвленість, складність інтонування при розучуванні пісні;

- наявність мелодичних оборотів, близьких до інтонацій мови;
- ритм, його виразність, труднощі відтворення ритмічного малюнка;
- зв'язок засобів музичної виразності з текстом;
- діапазон і його відповідність віковим можливостям дітей;
- технічні прикраси: форшлаги, морденти, групето, каденції, пасажі,

філіровка.

5. Акомпанемент:

- відповідність емоційно-образному змісту пісні;
- доступність для сприймання дітьми;
- наявність вступу, його характер, мелодичні і ритмічні особливості;

6. Структура пісні:

- одночастинна, двочастинна (заспів, приспів), куплетна, рондо;
- драматургія пісні (зав'язка, кульмінація, розв'язка).

7. Педагогічні висновки.

РОЗДІЛ 2.

РОБОТА НАД СУПРОВОДОМ ШКІЛЬНОГО ПІСЕННОГО РЕПЕРТУАРУ

Одним із основних етапів самостійної роботи студентів над шкільною піснею – є робота над акомпанементом. Акомпанемент – є невід’ємною частиною музичного твору, виконання якого має бути виразним та емоційним.

Майбутнім учителям музичного мистецтва необхідно пам’ятати певні вимоги щодо виконання супроводу шкільної пісні:

- перші такти акомпанементу потребують яскравого, впевненого виконання, вводячи учнів у світ образів, які композитор прагне передати музикою твору;
- дотримання правильного співвідношення голосу і супроводу (співацький голос є домінуючим);
- контроль за динамікою виконання, умови якого диктує співацький голос (учитель повинен враховувати теситуру, тембр, вокальні можливості сольного голосу).

На початкових курсах навчання студентам бажано обирати твори для вивчення шкільного пісенного репертуару з акомпанементом одного виду нескладної фактури. Оволодівши простими типами акомпанементу, майбутнім вчителям музичного мистецтва легше буде переходити до більш складного і змішаного супроводу шкільної пісні.

Під час виконання куплетної форми шкільної пісні майбутнім фахівцям важливо домогтися різного звучання кожного куплету з метою передачі емоційно-сміслового змісту.

На заключному етапі роботи рекомендується орієнтуватися на максимальне наближення виконання твору до шкільних умов.

2.1. Типи акомпанементу та їх класифікація.

У роботі над супроводом шкільного пісенного репертуару студентам необхідно ознайомитись з різними типами акомпанементу. Залежно від складності акомпанементу умовно класифікують такі його різновиди:

- акомпанемент «унісон з вокальною партією»;
- гармонічний акомпанемент;
- розгорнутий акомпанемент зі складною фактурою;
- акомпанемент з самостійною лінією розвитку.

Унісонний акомпанемент є найпростішим різновидом акомпанементу. Виконання пісень з таким супроводом вимагає виразності і гнучкості проведення мелодійної лінії, тембрового і динамічного виокремлення мелодії, диференційованого звучання акомпанементу і мелодії.

Гармонічний акомпанемент:

а) підтримка мелодії окремими акордами, витриманими басами.

Інтервали і акорди, що підтримують мелодію, окреслюють гармонічні функції, повинні звучати насичено і рельєфно. У роботі над акомпанементом такого типу зростає роль вокальної партії і фактури акомпанементу, мета якого полягає у виявленні опорних нот, що полегшує вокальне інтонування, а також найбільш складних у виконавському відношенні місць, які вимагають введення партії в акомпанемент для підтримки співу;

б) акордовий акомпанемент (гармонічна підтримка).

Залежно від характеру пісні акордова фактура може мати різне смислове навантаження, акорди можуть бути різними: чіткими, насиченими, спокійними, стриманими, пульсуючими, маршеподібними.

Основним виконавським завданням даного типу акомпанементу є дотримання ритмічного малюнку. Вірна передача акордової пульсації сприяє розкриттю образного та емоційного змісту пісні;

в) чергування баса й акорду.

У цьому виді акомпанементу необхідно відчувати гармонію акордів, звуки яких віддалені один від одного. Цьому виду супроводу притаманна певна самостійність басової лінії.

г) *гармонічні фігурації*.

Використовуючи в супроводі фігурації, композитор може передати, наприклад, швидкий і схвильований рух, легке «погойдування», яскраво розкриваючи багатство гармонічних фарб. Рівномірна пульсова основа викликає в слухачів образотворчі асоціації. Емоційно-образний зміст збагачується за рахунок темброво-колірних властивостей фону.

Розгорнутий акомпанемент зі складною фактурою (з елементами поліфонії, ритмічним фоном).

Для виконання такого типу акомпанементу необхідний досить високий рівень сформованості музично-слухових уявлень у студентів, вільне володіння інструментом, вміння чути поліфонічну тканину.

Змішаний тип акомпанементу включає різні види фактури. При виконанні такого типу акомпанементу відбувається постійне перемикання уваги з одного виду фактури на інший.

Акомпанемент з самостійною лінією розвитку

Виконуючи такий тип акомпанементу, студентам важливо передбачити музичний розвиток вокальної мелодії і акомпанементу, збільшити обсяг слухового контролю, посилити функції корекції (контроль інтонації при співі).

2.2. Основні прийоми спрощення акомпанементу шкільного пісенного репертуару

У своїй практичній діяльності вчитель музичного мистецтва часто стикається з необхідністю поєднання вокальної партії з акомпанементом через обмеженість вокально-технічних можливостей дитячих голосів.

З метою грамотного і вмілого спрощення акомпанементу твору шкільного пісенного репертуару студентам необхідно вміти аналізувати музичну фактуру, виявляючи провідні компоненти (мелодичну лінію,

гармонічну і ритмічну структури) і другорядні елементи (підголоски, гармонічні фігурації, подвоєння та ін.).

З метою спрощення акомпанементу шкільного пісенного репертуару використовуються такі прийоми:

- переміщення та спрощення акордових побудов і гармонічних фігурацій;
- стиснення гармонічних побудов і акордів, поданих у широкому розташуванні;
- розгортання акорду в гармонічну фігурацію;
- об'єднання вокальної партії з басовою лінією акомпанементу;
- сполучення акордової пульсації з басом або мелодією;
- розподіл середніх голосів між обома руками

2.3. Транспонування акомпанементу шкільної пісні

Дуже часто діапазон шкільного пісенного репертуару, запропонованого програмою, не відповідає вокальним можливостям учнів певного віку. У зв'язку з цим майбутнім вчителям мистецтва необхідно транспонувати акомпанемент шкільної пісні у необхідну тональність, що буде зручною для виконання учнями.

До основних способів транспонування відносяться:

- 1) транспонування на хроматичний півтон, за яким всі ноти зберігають своє місцезнаходження на нотному стані: потрібно уявити собі нові ключові знаки, обміркувати випадкові знаки;
- 2) інтервальний спосіб транспонування: кожен звук, інтервал, акорд переносяться на певний інтервал вгору або вниз.

2.4. Підбір супроводу шкільної пісні на слух

У зв'язку з тим, що запропонований навчальною програмою шкільний пісенний репертуар не завжди забезпечено нотним матеріалом, майбутнім фахівцям у галузі музичного мистецтва необхідно самостійно вміти підбирати або створювати акомпанемент до шкільної пісні на слух.

Підбираючи акомпанемент до пісні, студентам, перш за все, необхідно визначити фактурну основу, уявити звучання мелодії, підголосків, якщо немає вступу – створити його та грати в характері твору.

Процес підбору на слух найбільш плідно буде здійснюватися в тому випадку, коли усвідомлення звуковисотного розміщення твору буде будуватися на усвідомленні його функціональної будови. В основі усвідомлення конкретної висоти звуків мелодії лежить відчуття ладу.

У свідомості звуковисотних ладових зв'язків дуже важливу роль відіграє гармонія, тому аналітична робота студента при підборі акомпанементу на слух повинна починатися з гармонічного аналізу твору. Гармонічна схема твору надає можливості швидко й точно уявити звуковисотну лінію мелодії, цілі обороти якої будуються часто на основі однієї функції. Перш ніж реалізувати своє уявлення, студент повинен визначити жанр і характер твору, уточнити фактуру за допомогою її варіювання.

Внутрішньослуховий етап підбору акомпанементу складається зі створення:

- чітких внутрішньослухових уявлень звучання твору;
- усвідомлення характеру, ладу, розміру, форми, штрихів;
- гармонічного плану;
- фактури викладу акомпанементу в залежності від жанру, характеру твору;
- звуковисотного малюнку мелодії;
- рухового втілення твору тощо.

Наступний етап підбору акомпанементу на слух – реалізація слухомоторного уявлення в процесі виконання. На цьому етапі характерною є слухова активність майбутнього фахівця, контроль за звуковим результатом шляхом зіставлення його із внутрішньослуховою уявою.

Останнім етапом підбору акомпанементу на слух є корекція, виправлення помилок, недоліків, які можуть здійснюватися безпосередньо у процесі виконання шкільної пісні.

2.5. Створення акомпанементу до шкільних пісень

Студентам початкових курсів або зі слабкою музичною підготовкою бажано застосовувати найпростіші способи створення акомпанементу до мелодії шкільних пісень:

- лінійний супровід – підтримка мелодичної лінії на опорних долях (особливе значення приділяється ритмічній самостійності контрапунктуючого голосу);

- двоголосний супровід. Найпростіша форма цього супроводу – квінта (створена на першій і п'ятій ступені ладу) може використовуватися як органічний пункт протягом тривалих відрізків мелодії. Такий супровід використовується також при підкресленні сильних долей у вигляді ритмічного доповнення (синкоп або ритмічного остинато);

- гармонічний супровід – будується на основі тризвуків основних ступенів ладу (T-S-D).

Студентам старших курсів або студентам які мають достатню музичну підготовку, рекомендується розвивати свої творчі здібності у створенні акомпанементу прийомом варіювання музичного супроводу, а саме:

- у формі варіацій з різною фактурою викладу;
- у формі варіацій в ритмі танців (вальс, мазурка, полонез, тарантела, менует, гавот і ін.). В даному випадку необхідні знання стильових і метроритмічних особливостей того чи іншого танцю і здатність оперувати музично-слуховим уявленням;
- у формі варіацій, різних за характером – ліричних, маршеподібних, танцювальних.

РОЗДІЛ 3

ШКІЛЬНИЙ ПІСЕННИЙ РЕПЕРТУАР ТА ОСНОВНІ ЕТАПИ РОЗУЧУВАННЯ

Розучування шкільної пісні в класі – це захоплюючий процес досягнення музичного образу пісні, оволодіння вокально-хоровими и виконавськими навичками, розширення художнього світогляду, розвитку музичних здібностей, художньо-образного мислення дітей.

3.1. Основні етапи розучування шкільного пісенного репертуару

Під час розучування шкільного пісенного репертуару зі школярами необхідно дотримуватись таких етапів роботи: ознайомлення з піснею (вступне слово вчителя; демонстрація твору шкільного пісенного репертуару; бесіда щодо емоційного характеру поетичного і музичного текстів); власне розучування твору шкільного пісенного репертуару; технічне втілення художньої інтерпретації пісні; художнє виконання пісні.

Даний розподіл розучування шкільної пісні на етапи є досить умовним, оскільки всі етапи тісно пов'язані один з одним. Наприклад, у процесі ознайомлення зі шкільною піснею учні одразу починають засвоювати її, у процесі розучування мелодії учні оволодівають технікою її виконання. Разом з тим, кожен етап розучування шкільної пісні має своє призначення, що й визначає його особливість. Отже, для кожного етапу розучування шкільного пісенного репертуару існують різні методичні прийоми, що зумовлені його специфічним завданням. Детальніше розглянемо кожен етап розучування шкільної пісні з учнями.

І етап – ознайомлення зі шкільною піснею. Завданням першого етапу - ознайомити учнів з піснею, домогтися, щоб вона їм сподобалася, зацікавити нею і викликати бажання її розучити. Цей етап включає *вступне слово вчителя, демонстрацію шкільного пісенного репертуару та бесіду щодо емоційного характеру музичного і поетичного текстів.*

а) вступне слово вчителя. На цьому етапі необхідно підготувати школярів до сприймання твору, зосередити слухову увагу. Пов'язати розучування пісні з основною темою уроку; розповісти коротко про композитора і автора слів; прочитати текст пісні, пояснити значення незнайомих слів; налаштувати дітей на сприймання, задати певний емоційний тон; перед прослуховуванням обов'язково дати дітям певне завдання. Розповідь про пісню бажано доповнити творами образотворчого мистецтва, які розширюють і поглиблюють її сприймання та усвідомлення.

б) демонстрація твору шкільного пісенного репертуару учителем – виконання повинно бути виразним, емоційним, технічно точним і високохудожнім. Музичний твір необхідно презентувати повністю; при цьому доречно встановити й стимулювати емоційний контакт із класом.

в) бесіда щодо емоційного характеру музичного і поетичного текстів – на цьому етапі необхідно вислухати думки дітей про почуте; перевірити, як впоралися учні з поставленим перед прослуховуванням завданням; провести виховну бесіду відповідно до основної ідеї твору; пояснити значення незрозумілих слів; підготувати дітей до вивчення твору. У процесі бесіди необхідно зосередити увагу учнів на зв'язку музики з текстом. Бесіда займає порівняно небагато часу, готує учнів до усвідомленої роботи над відтворенням музичного образу, є засобом розвитку мисленнєвої культури та низки психічних процесів: відчуттів, сприймання, пам'яті, уяви, почуттів, уваги.

У процесі бесіди щодо змісту пісні доречно використовувати зразки візуального мистецтва, які допоможуть усвідомити ідею твору.

II етап – розучування твору шкільного пісенного репертуару – на цьому етапі з самого початку поєднуються емоційне і свідоме, художнє і логічне. При цьому завдання розкриття художнього образу пісні є головним і підпорядковує собі вокально-технічні прийоми виконання.

Безпосереднє розучування пісні розпочинається її повторним виконанням учителем. Він має співати природно, не демонструючи свої

вокальні дані, не дуже голосно, наближаючи спів до дитячих можливостей. Далі необхідно настроїти учнів на перший звук, з якого починається пісня.

Розучування пісні проводиться за фразами (з грою мелодії і одночасним диригуванням; без супроводу, «з голосу» (метод «копіювання» та інші варіанти). Спочатку вчитель сам виконує певну фразу (якщо текст досить складний, то вчитель повинен його проговорити окремо від мелодії). Потім діти по руці повторюють фразу (з виконавської підтримкою вчителя голосом або на інструменті, або без допомоги вчителя). Як правило, слова пісні окремо від мелодії не вчать. Адже мало знати поетичний текст окремо, кожне слово слід «вспівати», поєднати його з висотністю звуків, і тільки тоді пісня зазвучить. Окрім цього, слід враховувати, що правильно вимовлене у співі слово позитивно впливає на звукоутворення. Виняток становлять пісні іноземною мовою. У 3-6 класах слова пісень наводяться в підручнику, у зв'язку з чим процес розучування пісні полегшується. Для найкращого запам'ятовування кожен фразу необхідно проспівати з дітьми 2-3 рази, а потім переходити до розучування наступної фрази. Після цього необхідно з'єднати розучені фрази, куплети.

III етап – технічне втілення художньої інтерпретації пісні. На даному етапі проводиться робота над технічним втіленням художньої інтерпретації пісні. Виконавський план учитель складає разом із учнями, визначаючи характер кожного куплету, з яким настроєм його треба співати, яким звуком, динамікою, агогікою тощо. Потрібно враховувати, що інтерпретація пісні визначається її характером та змістом. Звернення учителя до художніх образів пісні допомагає знайти правильні засоби для подолання технічних труднощів виконання, зробити роботу над технікою співу цікавою і творчою. Основна вимога до художнього виконання – розкриття емоційно-образного змісту пісні. Це передбачає інтонаційну чистоту, ансамблеву злагодженість, виразність фразування.

На цьому етапі розучування пісні учні повинні стежити за правильністю дихання, округленістю звуку та виразністю співу.

На цьому етапі твір можна інтерпретувати різними способами – «за ролями», по рядах, по ланцюжку, в ансамблі з учителем, з солістом, із супроводом ударних або шумових музичних інструментів, інсценування пісні.

IV етап – художнє виконання пісні – є завершальним етапом роботи над піснею. Художнє виконання може проводитися в класі чи в позакласному заході, приурочуватися до певної події, підсумкового уроку семестру, заключного уроку-концерту.

3.2. Орієнтовний шкільний пісенний репертуар.

Розучування шкільного пісенного репертуару під час роботи в класі будується з орієнтацією до вимог освітніх програм, рекомендованих Міністерством освіти та науки України. На сьогодні мистецька освіта реалізується через навчальні предмети «Мистецтво» (1 клас), предмети «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво» та інтегрований курс «Мистецтво» (в початковій школі 2-4 класи та базовій основній школі 5-7 класи).

Діючі програми з вивчення музичного мистецтва на 2018-2019 н. р.: 1) програма «Мистецтво» 1-4 класи, автори: О. Савченко, Р. Шиян; 2) програма «Мистецтво» 1-4 класи, автор Л. Масол; 3) програма «Музичне мистецтво» 1-4 класи, автор – Л. Хлебникова; 4) програма «Мистецтво» 5-9 класи, автор Л.Масол.

3.2.1. Орієнтовний шкільний пісенний репертуар за програмою «Музичне мистецтво» 1-4 класи для загальноосвітньої школи (автор Л.Хлебникова)

1 клас

1 семестр

1. «Перший дзвоник» *Н. Май*
2. «Гарний танець гопачок», «Веселий музикант», «Узяла лисичка скрипку», «Новорічна», «То сніжинки, мов пушинки», «Берізка» *А. Філіпенко*

3. «Майбутнім зіронькам» *Ю. Дерський*
4. «Ми йдемо сьогодні в клас» *М. Дремлюга*
5. «Дзвенять дзвінки» *Б. Фільц*
6. «Пісня скрипаля» *Т. Димань*
7. «До школи» *М. Шуть*
8. «Калинова пісня», «Запросини Діда Мороза» *В. Верменич*
9. «Черевички нові маєм» *Т. Жупанин*
10. «Що нам осінь принесе?» *З. Левіна*
11. «Дощик» *А. Мігай*
12. «Осінь» *В. Гребенюк*
13. «Ромен-цвіт» *Л. Дичко*
14. «Пісня про зарядку» *О. Янушкевич*
15. «Слон і скрипочка» *О. Юдахіна*
16. «Дід Мороз» *А. Басова*
17. «Новорічна нескінченна» *П. Майборода*
18. «Намалюю Україну», «Танцювали зайчики» *М. Ведмедеря*
19. «Осінь» *А. Арутюнов*
20. «Рідний край» *І. Кишко*
21. «Сніжок», «Щедрівка» *Л. Загрудний*
22. «Ой єсть в лісі калина», «Сів шпак», «Ходить квочка», «Ой до нори, мишко», «Ходить гарбуз по городу» *Українські народні поспівки та пісні*
23. «Коляд, коляд, колядниця» *колядка*
24. «Ой я, жу-жу» *Латиська народна пісня*

2 семестр

1. «Зима» *Леся Горова*
2. «Я люблю у лузі квіти», «Не може заснути малюк» *Ганна Чубач*
3. «Вийшли дітоньки на луг», «Морозець» *Б. Фільц*
4. «Сніжинки» *Я. Степовий*
5. «Ми любимо весну» *М. Завалішина*
6. «Мама і я» *О. Янушкевич*

7. «Рання бджілка» *Т. Жупанин*
8. «Біля мами гарно нам», «Зацвіла в долині», «Зяблик», «Ой заграйте, дударики» *А. Філіпенко*
9. «Щебетала пташечка» *Я. Степовий*
10. «Зима» *В. Биченко*
11. «Ялинка» *Р. Кудашева*
12. «Весняночка» *Ю. Рожавська*
13. «Іде весна» *В. Верменич*
14. «Калачі», «Фіолетові заграви», «Непосида» *О. Білаш*
15. «Засмутилось кошеня» *І. Кириліна*
16. «Пісенька каченят» *Ж. Колодуб*
17. «Принесла тепло весна», «Чалапає дощик» *В. Таловиря*
18. «Літній пісне грай» *М. Рожко*
19. «Вийди, вийди, сонечко», «Корольок», «Два півники», «Сопілка», «Край долини мак» *Українські народні пісні*
20. «Пісня Лисички» (з опери «Коза-дереза») *М. Лисенко*
21. «Святковий хоровод» *А. Павлюк*
22. «Пісенька про пісеньку» *Т. Попатенко*
23. «Наша мама» *В. Іванников*
24. «Повертайся, ластівко» *В. Верменич*
25. «Савка та Гришка» *Білоруська народна пісня*
26. «Моя сопілка», «Козачата», «На що схожа доброта?» *М. Ведмедеря*
27. «Грає веснонька!» *Ю. Михайленко*

2 клас

1 чверть

1. «Журавель», «Ой на горі жито», «Гей ви, дітки чорнобриві», «Дибидиби», «Ой, ходила дівчина бережком» *Українські народні пісні*
2. «Школяр» *Ф. Колесса*
3. «Веселий музикант», «Ой заграйте, дударики» *А. Філіпенко*
4. Поспівки «Бім-бом», «В нашім класі» *Д. Кабалецький*

5. «Дитяча молитва» *Г. Китабий*
6. «Мово рідна» *М. Гайворонський*
7. «Гей, військо йде», «Коло хати» *В. Верховинець*
8. «Лісові барабанщики» *К. Мясков*
9. «Ми маленькі дударі» *М. Мельник*
10. «Горіховий дощ», «Нічний гість» *О. Білаш*
11. «До побачення, літо» *М. Чембержі*
12. «Два єноти вчили ноти» *М. Катричко*
13. «Осінь» *В. Гребенюк*
14. «До, ре, мі, фа, соль...» *А. Островський*
15. «Пастуша пісня» *Французька народна пісня*

2 чверть

1. «В нашій класі», «Дзвонить дзвінок» *Поспівки*
2. «Перепілонька», «Савка і Гришка» *Білоруські народні пісні*
3. «Колискова школі» *О. Лобова*
4. «Як складається пісенька» *О. Антоняк*
5. «Семеро гномів» *А. Житкевич*
6. «Сонечко зійшло» *М. Щуть*
7. «Ой сивая тая зозуленька» *Українська щедрівка*
8. «Два єноти вчили ноти» *М. Катричка*
9. «Різні діти» *Д. Кабалецький*
10. «Поспішай до школи» *В. Лепешко*
11. «Колискова» *А. Мігай*
12. «Зайчик» *Б. Гірський*
13. «Зима і Весна», «Зайчик», «Господарство» *Українські народні пісні в обробці Я. Степового*
14. «Окунці-стрибунці» *О. Білаш*
15. «Розгнівалась на літо зима» *І. Кириліна*
16. «Ой хто, хто, Миколая любить» *Українська народна пісня*
17. «Морозище» *Є. Карпенко*

18. «Наколядуйте, діти, доброти» *Т. Димань*
19. «Під Новий рік» *Б. Фільц*
20. «Ходить по землі Святий Миколай» *Л. Соболевська*
21. «Потяг» *Бразильська народна пісня*
22. «Зійшов місяць» *В. Попович*
23. «Різдво» *М. Ведмедеря*
24. «Щеня і кошеня» *Т. Попатенко*
25. «Зимонька» *К. Мяскова*

3 чверть

1. «Хлопчик Помагай» *М. Бурмака*
2. «Тьоп-Шльоп», «Мавпа Мавпі Говорила» *Л. Ямковський*
3. Хор «Семеро козенят», хор «Цілий день співаєм, граєм», теми Мами-кози і козенят із опери «Вовк і семеро козенят» *М. Коваль*
4. «Гарний танець гопачок», «Танок», «Ой єсть в лісі калина» *Українські народні пісні*
5. «Весна» *Л. Дичко*
6. «Соловейко» *А. Філіпенко*
7. «Скоро сонечко пригріє» *Б. Фільц*
8. «Про сіамського кота» *І. Кириліна*
9. «Кривий танець» *Українська веснянка*
10. «Зима і весна» *Я. Степовий*
11. «У перші дні весни» *Н. Рубальська*
12. «Про матусю» *Ю. Михайленко*
13. «Колискова для мами» *М. Чембержі*
14. «Найкраща» *В. Іванников*
15. «Вишиванка» *О. Колодуб*
16. «Берізонька» *А. Кос-Анатольський*
17. «Крижана гора» *В. Рамм*
18. «Наша мова», «Веснянка» *М. Ведмедеря*
19. «А вже красне сонечко» *П. Козицький*

20. «Крапельки» *Я. Дубравін*
21. «Вишиванка» *В. Верменич*

4 чверть

1. «Як діждемо літа» *Українська народна пісня в обробці М. Дремлюги*
2. «Гра в гостей» *Д. Кабалецький*
3. «Зелений світ» *А. Мігай*
4. «Чабанець» *А. Кос-Анатольський*
5. «А продай, бабусю, бичка», «Ой, минула вже зима», «Пчілка», «Ой ходила дівчина бережком» *Українські народні пісні*
6. «Розлилися води», «Ой ти, красна весно», «Катерина і Василь», «Вербовая дощечка» *Українські веснянки*
7. «Калинова пісня» *В. Верменич*
8. «Лине музика літа» *О. Лобова*
9. «Сопілочка з бузини» *А. Житкевич*
10. «Зацвіла в долині», «Соловейко» *А. Філіпенко*
11. «Пограємо в луну» *Б. Савельєв*
12. «Різні барви у природи» *Н. Рубальська*
13. «Гра в слова» *І. Арсєєв*
14. «Сійся, сійся, дощику» *М. Катричко*
15. «Кущ калини» *В. Гребенюк*
16. «Рідний край» *І. Тучак*

3 клас

1 чверть

1. «Всі ми потрібні», «Відчинилося життя», «Музика звучить» *Леся Горова*
2. «Ой на горі жита много» *Українська народна пісня в обробці В. Косенка*
3. «Шпачок прощається» *Т. Попатенко*
4. «Пісня про гарний настрій» *Л. Дичко*
5. «Літо минулося» *Я. Степовий*
6. «Ми літо пам'ятаєм», «Я малюю мрію» *О. Янушкевич*
7. «Люба, рідна Україно» *С. Файнтух*

8. «Дружать діти всієї кулі» *Д. Львов-Компанієць*
9. «Дощик» *Н. Май*
10. «Пшениченька» *О. Білаш*
11. «Родинне тепло» *М. Ведмедеря*
12. «Раз, два, три, чотири», «Ой ходить сон», «Їхав козак за Дунай»
Українські народні пісні
13. «Поспішай до школи» *В. Лепешко*
14. «Кашалотик» *Р. Паулс*
15. «Любитель-рибалка» *М. Старокадомський*
16. «Семеро гномів» *А. Житкевич*
17. «Осінь» *О. Зозуля*
18. «Пісенька горобчика» *З. Компанієць*

2 чверть

1. «Добрий вечір тобі, пане Господарю!» *Українська щедрівка*
2. «Найважче» *Д. Кабалецький*
3. «Їжачок» *М. Назарець*
4. «Господарі діти» *А. Мігай*
5. «Засмутилось кошеня» *І. Кириліна*
6. «Зима» *І. Шамо*
7. «Новорічне свято» *М. Чембержі*
8. «Колядочка» *Т. Димань*
9. «Павочка ходить» *Українська щедрівка*
10. «Весело співайте» *Українська колядка*
11. «Грицю, Грицю, до роботи», «Господарство» *Українські народні пісні*
12. «Солодка земля» *В. Маник*
13. «Україна» *М. Ведмедеря*
14. «Колискова школі» *О. Лобова*
15. «Ой, щедрівко» *І. Островерхий*
16. «Новорічна пісенька» *Л. Яценко*
17. «Що новий приносить рік?» *Ю. Чичков*

3 чверть

1. «Чому ведмідь взимку спить» *Л. Кніппер*
2. «Гра в слова» *І. Арсєєв*
3. «Грицю, Грицю, до роботи» *Українська народна пісня*
4. «Одуд дудочку зробив»; «Подарунок мамі» *М. Катричко*
5. «Писанка» *Т. Димань*
6. «Вальс сніжинок» *Т. Шутенко*
7. «Голочка» *В. Сокальський*
8. «Добра казка» *М. Рожко*
9. «Пісенька про вишеньку» *В. Дем'янишин*
10. «Щебетала пташечка», «Подольночка», «Вийшли в поле косарі»
Українські народні пісні, веснянки, заклички
11. «Чобітки мої червоні» *А. Житкевич*
12. «А метелиця» *О. Зозуля*
13. «Танцювало дощентко» *І. Островерхий*
14. «Танок сорок» *Б. Фільц*
15. «Матусю рідненька» *В. Гребенюк*

4 чверть

1. «Писанка», «Класне рондо» *М. Катричко*
2. «Природа просить порятунку» *М. Ведмедеря*
3. «Соловеєчку, сватку, сватку» *Українська народна пісня*
4. «Ой на горі жито» *Українська народна пісня в обробці К. Стеценка*
5. «Ось яка бабуся» *Т. Попатенко*
6. «Грає веснонька» *Ю. Михайленко*
7. «Ой весно, весно» *А. Житкевич*
8. Хор «Світи нам, сонечко» з опери «Пісенька в лісі» *Р. Бойко*
9. «Кольорове свято» *М. Рожко*
10. «Жук-жученко» *Б. Фільц*
11. «Місячний човник» *П. Синявський*
12. «Гей, там на горі Січ іде» *Стрілецька пісня*

13. «У кожного свій музичний інструмент» *Естонська народна пісня*
14. «Добридень, Україно» *І. Тучак*
15. «Лине музика літа» *О. Лобова*

4 клас

І семестр

1. «Здрастуй, вересень»; «Здрастуй, школо!», «Осінь», «Це моя Україна» *М. Ведмедеря*
2. «Вийшли в поле косарі», «Ой на горі та й жінці жнуть» *Українські народні пісні*
3. «Котику сіренький», «Забілів від снігу гай» *Українська народні пісні*
4. «Рідна мова» *М. Катричко*
5. «Україно-світ» *Л. Попернацький*
6. «Ой рано-рано кури запіли», «Прийшли щедрувати» *Українські щедрівки*
7. «Україно-дівчино» *М. Мельник*
8. «Радість»; «Рідня» *М. Рожко*
9. «В понеділок раненько», «А вже сонце котиться» *Українські жнивварські пісні*
10. «Сонце і ледачий учень» *Л. Дичко*
11. «Вперше Осінь йшла до школи»; «Прощання з журавлями» *О. Лобова*
12. «Сім нот» *А. Мігай*
13. «Відлетіли журавлі» *М. Іванников*
14. «Шкільна стежинка» *В. Мураделі*
15. «Ой гиля, гиля, гусоньки, на став» *Українська народна пісня*
16. «Дитинства світ» *О. Янушкевич*
17. «Пісня допитливих» із кінофільму «Абітурієнтка» *П. Майборода*
18. «Новорічна полька» *Т. Попатенко*
19. «Ой чи є, чи нема», «Котився хміль з-під города», «Місяченьку, мій братику», «Тече річка невеличка» *Українські колядки та щедрівки*
20. «Ой на горі та й жінці жнуть», «Заграй мені, скрипалю», «Верховино, світку ти наш» *Українські народні пісні*

21. «Музика рідного дому» *О. Злотник*
22. «Не щебечи, соловейку» *М. Глінка*
23. «Що таке калюжа?» *О. Хромушин*
24. «Нічні музики» *В. Прихожай*
25. «Колискова» *Н. Вересокіна*
26. «Навчайте мене музики» *С. Гаврилов*
27. «Як лікували бегемота» *М. Матвєєв*
28. «Їжачки зелені» *Є. Карпенко*
29. «Вітаємо з Різдвом» *С. Ткачук*

2 семестр

1. «Гуде вітер вельми в полі» *М. Глінка*
2. «Вийди, вийди, Іванку» *Українська народна пісня*
3. «Жайворонок» *Польська народна пісня*
4. «У кожного свій музичний інструмент» *Естонська народна пісня*
5. «День народження у мами» *О. Янушкевич*
6. «Прийшла весна з квітами», «Ой весна, весна, та й весняночка»
Українські народні пісні
7. «Перестук»; «Сопілочка з бузини» *А. Житкевич*
8. «Річкова прохолода» із циклу «Пісні в стилі різних народів» *Р.Бойко*
9. «Соловеєчку, сватку, сватку», «А вже весна» *Українські народні пісні, веснянки та гаївки*
10. «А вже весна, а вже красна» *М. Лисенко*
11. «Співаночка-весняночка» *Є. Бондаренко*
12. «Мамина пісня» *О. Злотник*
13. «Молитва», «Це моя Україна» *М. Ведмедеря*
14. «Зернятко» *Є. Карпенко*
15. «Засмутилось кошеня» *І. Кириліна*
16. «Найкраще місце на землі» *М. Катричко*

3.2.2. Орієнтовний шкільний пісенний репертуар складений згідно програми «Мистецтво» 1-4 класи (автор О. Савченко, Р. Шиян)

1 клас

1 чверть

1. «Українка я маленька», «Прилетів комарик», «Ой на горі жито»
Українські народні пісні
2. «У лісовій музичній школі» *М. Попенко*
3. Сонечко *Ю. Рожавська*
4. «Із чого складається світ» *Б. Савельєв*
5. «Що нам осінь принесе?» *З. Левіна*

2 чверть

1. «Гарний танець гопачок», «Павочка ходить», «Коляд, коляд, колядниця», пісня-забавлянка «Танцювала ріпка з маком» *Українські народні пісні*
2. «Танець осінніх листочків», «Ой заграйте дударики» *А. Філіпенко*
3. «На луку» *Є. Машканцева*
4. «Кап-кап-кап» *Н. Май*
5. «Танок сніговиків» *Н. Рубальська*

3 чверть

1. «Котик», «Два півники», «А ми просо сіяли», «Катерина і Василь»
Українські народні пісні
2. «Сніжинки» *Я. Степовий*
3. «Мама» *В. Книш*
4. «Ой чого ти, метелику?» *В. Верховинець*
5. «Пролісок» *Л. Давидова*
6. «Мойй матусі» *А. Попович*
7. «Подарунок мамі» *М. Катричко*

4 чверть

1. «Вийди, вийди сонечко», «Бім-Бом», «Скрипка і бубон», «Ми маленькі дударі» *Українські народні пісні*

2. «Калинова сопілочка» *Л. Левітова*
3. «Узяла лисичка скрипку», «Вічний вогонь» *А. Філіпенко*
4. «Веселий співак» *В. Лепешко*
5. «Урок» *Т. Попатенко*
6. «Малювала голуба» *М. Колодочка*

2 клас

1 чверть

1. «Пішли діти в поле», «Вийшли в поле косарі», «Ходить гарбуз по городу» *Українські народні пісні*
2. «Дощик» *А. Мігай*
3. «Осінь» *М. Ведмедеря*
4. «Помідорчик» *А. Кос-Анатольський*

2 чверть

1. «Щедрик», «Ой хто, хто Миколая любить», «Нова радість стала» *Українські колядки та щедрівки*
2. «Грай сопілко, грай» *Чеська народна пісня*
3. «Узяла лисичка скрипку», «Ой, заграйте, дударики» *А. Філіпенко*
4. «Чарівна сопілочка» *Ю. Рожавська*
5. «Розгнівилась на літо зима» *І. Кириліна*
6. «Малювала голуба», «Різні голоси» *М. Колодочка*

3 чверть

1. «Котику сіренький», «Подоряночка», «Вийди, вийди, Іванку» *Українські народні пісні*
2. «Сніжинки» *Я. Степовий*
3. «Колискова ведмедиці» *Є. Крилатов*
4. «Левеня», «Кенгуру» *В. Гребенюк*
5. «Весняні котики» *О. Янушкевич*
6. «Коза-дереза» пісня з опери-казки «Коза-дереза» *М. Лисенко*
7. «Мамина усмішка» *Е. Брилін*

4 чверть

1. «Наша рідна Україна» *Л. Давидова*
2. «Вінок з барвінку» *І. Кириліна*
3. «Чудеса розсипав дощик» *Ю. Шевченко*
4. «Оленчини вишивки» *В. Таловиря*
5. «Вишиванка» *В. Ведмедеря*
6. «Різні барви у природи» *Н. Рубальська*
7. «Річенька» *О. Яковчук*
8. «Мати-Україна» *Ю. Михайленко*
9. «Рання бджілка» *Т. Жупаніна*

3 клас

1 чверть

1. «Петрушка» *Й. Брамс*
2. «Крокує Буратіно» *Г. Подельський*
3. «Мультики» *А. Мігай*
4. «Золотий ключик» *Л. Маркелов*
5. «Казка світами мандрує» *Є. Птичкін*
6. «Пісенька Червоного Капелюшка» *О. Рибніков*

2 чверть

1. «Їхав козак за Дунай», «Гей, там на горі Січ іде» *Українські народні пісні*
2. «Їхав стрілець на війноньку» *М. Гайворонський*
3. «Україно-дівчино» *М. Мельник*
4. «Козацькому роду нема переводу» *М. Балема*
5. «Наш співець Тарас» *М. Дремлюга*
6. «Біла казка» *О. Янушкевич*

3 чверть

1. «Іде, іде дід, дід», «Грицю, Грицю, до роботи», «Про Омелька», «Ой джигуне, джигуне» *Українські народні пісні*
2. «Мрії збуваються» *В. Полянський*
3. «Зимонька-зима» *А. Мігай*

4. «Баба Яга» *А. Лук'яненко*
5. «Пісенька друзів» *Г. Гладков*
6. «Пісенька Капітошки» *Г. Сасько*
7. «Зелене слоненя» *І. Киріліна*
8. «Дві пісеньки» *Леся Горова*

4 чверть

1. «Справжній друг» *Б. Савельєв*
2. «Мама» *Ю. Шевченко*
3. «Зелений світ» *А. Мігай*
4. «Веснянка» *А. Вахнянин*
5. «Писанки» *Ю. Шевченко*
6. «Я маму люблю» *М. Штанько*
7. «Свято Перемоги» *Г. Сорокопуд*

4 клас

1 чверть

1. «Чи не той то Омелько», «Садок вишневий коло хати» *Українські народні пісні*
2. «Наша хата» *В. Верховинець*
3. «Відлітали журавлі» *М. Дремлюга*
4. «Батьківщина» *В. Гребенюк*
5. «Пісенька для всіх» *Леся Горова*

2 чверть

1. «Козачата» *О. Янушкевич*
2. «Рідна калина моя» *М. Балема*
3. «Слався, Україно» *В. Гребенюк*
4. «Пісня України» *Л. Рожелюк*
5. «Гуде вітер вельми в полі» *М.Глінка*
6. «Жайворонок» *польська народня пісня*
7. «Присвята рідній мові» *Н. Рубальська*

3 чверть

1. Народні пісні: «Пастух» (фр.) «Про Віденський ліс» (австр.), «Row row» (англ., канон), «Yellow submarine» (англ.), «Весна» (нім., канон), «Санта Лючія» (італ.)
2. «Зелене слонення» *І. Кириліна*

4 чверть

1. «Танець дружби» *М. Балема*
2. «Дівчинка і вітерець» *О. Янушкевич*
3. «Прокляття війні» *В. Гребенюк*
4. «Давайте розбудимо радість» *В. Бистряков*
5. «Дитячі мрії» *Леся Горова*

3.2.3.Орієнтовний шкільний пісенний репертуар для учнів 5-7 класів за програмою «Мистецтво» 5-9 класи для загальноосвітньої школи (автор Л. Масол)

5 клас

1. «Веселкова» *О. Янушкевич*
2. «Світ шкільний» *І. Тарнавська*
3. «Вчителі» *Н. Май*
4. «Тихий марш» *Г. Гладков*
5. «Чарівний смичок» *норвезька народна пісня*
6. «Все це потрібно мені» *А. Житкевич*
7. «Рідна мова» *М. Катричко*
8. «Їхав козак за Дунай» *Українська народна пісня*
9. «Пісенька джури» *О. Жилінський*
10. «Біла казка» *О. Янушкевич*
11. «Зима»; «Зозуленька»; «Хай радіють усі» *Н. Май*
12. «Ода пісні» *О. Антоняк*
13. «Мама» *Ю. Чичков*
14. «Мама» *І. Білик*

15. «Ой на горі кладочка» *веснянка*
16. «Сад молодий» *М. Мазур*
17. «Писанки» *В. Таловиря*
18. «До, ре, мі» *Р. Роджерс*
19. «Літо золоте» *О. Янушкевич*

6-й клас

1. «Од Києва до Лубен» *Українська народна пісня*
2. «Гірські вершини» *А. Рубіништейн*
3. «Диво осінь» *А. Олейникова*
4. «Музикант» *Б. Окуджава*
5. «Веселка»; «Хвостики-метелики» *Н. Май*
6. «Будинок під блакитним дахом» *І. Кириліна*
7. «Веселкова» *О. Жилінський*
8. «Ой у полі плужок оре» *Українська народна щедрівка*
9. «Крилаті гойдалки» (з к/ф «Пригоди Електроніка») *Є. Крилатов*
10. «Мрії збуваються» *Л. Бражнікова*
11. «Колискова майбуття» *В. Дроботенко*
12. «Мамині руки» *О. Антоняк*
13. «Краплини мрії» *М. Рожко*
14. «Добрий маг» *О. Шпак*
15. «Скрипалик-цвіркунець» *В. Попович*

7-й клас

1. «Легенда про пісню» *А. Сердюк*
2. «Чом ти не прийшов» *Українська народна пісня*
3. «Біля річки, біля броду» *Українська народна пісня*
4. «На нашій Україні» *Н. Май*
5. «Музика слова» *А. Олейникова*
6. «Стоїть тополя» *О. Осадчий*
7. «Музика рідного дому» *О. Злотник*
8. «Моя Україна» *Н. Петраш*

9. «Червона рута» *В. Івасюк*
10. «Біла ворона» з рок-опери «Біла ворона» *Г. Татарченко*
11. «Лебеді» *Г. Улицька*
12. «Гей, ви, козаченьки» *Г. Татарченко*
13. «Жити, щоб веселіш» *А. Олєйнікова*
14. «Кольорова планета» *А. Побужанська*
15. «Вчора» («Yesterday») *Дж. Леннон, П. Маккартні*
16. «Пісня про рушник» *П. Майборода*
17. «Господи, помилуй нас» *Т. Петриненко*
18. «Києве мій» *І. Шамо*

Рекомендовані збірки пісень шкільного репертуару

1. Вийди, вийди, сонечко. Пісні для учнів початкової школи у супроводі фортепіано : навчально-методичний посібник / упоряд. І. М. Пашенко, Н. П. Ткачова. – Мелітополь : ПП Скребейко П. В., 2017. – 216 с.
2. Вокально-педагогічний репертуар для високих та середніх жіночих голосів. Хрестоматія. / упор. Колосова Е. Г., Царук С. М. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. – 216 с.
3. Горова Л. В. Пісня наша дзвенить : Ілюстрована збірка дитячих пісень. – К.: Вища шк., 2008. – 112 с.
4. Збірник пісень з акомпанементом для 1-2 класів / Упоряд. Л. М. Єлагіна. – Харків : Веста : Видавництво «Ранок», 2003. – 120 с.
5. Збірник пісень з акомпанементом для 1-2 класів / Упоряд. Л. М. Єлагіна. – Харків : Веста : Видавництво «Ранок», 2003. – 144 с.
6. Іди, іди, дощику. Пісні для дітей 1-4 класів у супроводі баяна : навчально-методичний посібник / упоряд. О.В. Бубнов, Н.В. Філіпчук. – Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2012. — 216 с
7. Кушка Я.С. Збірник пісень для школярів. Ч. 2. Нотний додаток. – Вінниця: Нова книга, 2007. – 124с.
8. Музичне мистецтво. 8 клас. Нотна хрестоматія / уклад. О. Золотарьова. – Х. : Вид. група «Основа», 2012. – 128 с.
9. Музичне мистецтво. 7 клас. Нотна хрестоматія / уклад. О. Золотарьова. – Х. : Вид. група «Основа», 2011. – 128 с.
10. Музичне мистецтво. 6 клас. Нотна хрестоматія / уклад. О. Золотарьова. – Х. : Вид. група «Основа», 2011. – 128 с.
11. Прохорова Л. В. Українська естрадна вокальна школа. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів культури і мистецтв III-IV рівнів акредитації. Видання друге. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2006. – 384 с.
12. Співають діти на уроках музики початкових класів : навч.-метод. посіб. / І.О. Зеленецька. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2005. – 172 с

Список літератури

1. Антонюк В. Г. Вокальна педагогіка (сольний спів): підручник / В. Г. Антонюк. – 3-тє вид. К. : Видавець Бихун В. Ю., 2017. – 218 с.
2. Антонюк А. Постановка голосу / А. Антонюк // Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К. : Українська ідея, 2000.
3. Брилін Б. Акомпанемент та імпровізація: Тексти лекцій та методичні матеріали з курсу «Акомпанемент та імпровізація» для студентів музично-педагогічних факультетів ВНЗ, університетів культури і мистецтв, а також для вчителів музики ЗОШ / Б. А. Брилін, Е. Б. Брилін. – Вінниця, 2006. – 536 с.
4. Бриліна В. Л. Вокальна професійна підготовка вчителя музики : методичний посібник для викладачів та студентів вищих педагогічних і мистецьких закладів / В. Л. Бриліна, Л. М. Ставінська. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2013. – 120 с.
5. Вийди, вийди, сонечко. Пісні для учнів початкової школи у супроводі фортепіано : навчально-методичний посібник / упоряд. І. М. Пащенко, Н. П. Ткачова. – Мелітополь, 2017. – 232 с.
6. Глушкова С.І. Технологія створення акомпанементу : навчально-методичний посібник з курсів «Гармонія», «Практикум шкільного репертуару», «Методика музичного виховання» для студентів стаціонарного та заочного відділень вищих закладів педагогічної освіти / С. І. Глушкова, Г. В. Пужай. – Полтава : Полтавський державний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка, 2007. – 76 с.
7. Дорошок В. Д. Основи вокально-педагогічної творчості вчителя музики / В. Д. Дорошок, М. Ю. Сливацький. – ІваноФранківськ, 2007.
8. Дрепіна О. Б. Практикум шкільного репертуару : метод. рек. для студ. напряму підготовки «Музичне мистецтво (Художня культура)» денної форми навчання / О. Б. Дрепіна, С. П. Федорішева ; Держ. закл. «Луган. нац.

ун-т імені Тараса Шевченка». – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2013. – 78 с.

9. Концертмейстерська діяльність: історія, теорія, практика / Львівська Державна музична академія ім. М. Лисенка. – Львів : Сполом, 2005. – 108с.

10. Кушка Я. С. Методика навчання співу : посібник з основ вокальної майстерності / Я. С. Кушка. – Т. : Навчальна книга – Богдан, 2010. – 288 с.

11. Кушка Я. С. Методика музичного виховання дітей : навч. посібник для вищих навч. закладів культури і мистецтв I-II рівнів акредитації у 2-х частинах / Я. С. Кушка. – Ч.1 – Вінниця: НОВА КНИГА, 2007. – 216 с.

12. Масол Л. М. Мистецтво : підручник для 1 кл. загальноосвіт. навч. закладів / Л. М. Масол, О. В. Гайдамака, Н. В. Очеретяна. – Київ : Генеза, 2012. – 144 с.

13. Масол Л. М. Мистецтво : підруч. для 2 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Л. М. Масол, О. В. Гайдамака, Н. В. Очеретяна, О. М. Колотило. – Київ : Генеза, 2012. – 144 с.

14. Масол Л. М. Мистецтво : підруч. для 3-го кл. загальноосвіт. навч. закл. / Л. М. Масол, Е. В. Белкіна. – [Видання 2-ге, доповнене і перероблене]. – Київ : Адеф–Україна, 2004. – 152 с.

15. Масол Л. М. Мистецтво : підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Л. М. Масол, О. В. Гайдамака, Н. В. Очеретяна, О.М. Колотило. – Київ : Генеза, 2015. – 144 с.

16. Масол Л. М. Теоретико-методологічні основи викладання музики у школі / Масол Л. М. // Вивчення музики в 1-4 класах : навч.-метод. посібник для вчителів / [Масол Л. М, Беземчук Л. В., Очаківська Ю. О., Наземнова Т. О.]. –Х. : Скорпіон, 2003. – С. 5-23.

17. Олійник С. В. Створи власний музичний супровід // Початкова школа. – 2002. – № 10. – С. 55-56.

18. Побережна Г. І. Загальна теорія музики : підручник / Г. І. Побережна, Т. В. Щириця. – К. : Вища школа, 2004. – 303 с.

19. Подольская В. Развитие навыков аккомпанемента с листа / В. Подольская // О работе концертмейстера / ред.-сост. М. Смирнов. – М. : Музыка, 1974. – С. 88-110.
20. Програма для 1-4 класів «Мистецтво» / О. Савченко, Р. Шиян. – К., 2018.
21. Програма для 1-4 класів «Музичне мистецтво» / Л. О. Хлебнікова. – К., 2016.
22. Програма для 1-4 класів «Мистецтво» / Л. М. Масол. – К., 2016.
23. Програма для 5-9 класів «Мистецтво» / Л. М. Масол. – К., 2017.
24. Ростовський О. Я. Методика викладання музики у початковій школі : навч.-метод. посіб. – 2-е вид., доп. / О. Я. Ростовський. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2001. – 216 с.
25. Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти : навч.-метод. посібник / О. Я. Ростовський. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. – 640 с.
26. Хрестоматія з практикуму шкільного репертуару / Загальне упорядкування Вовк М. В. – Ів.-Франківськ, Ч. I, 2006. – 164с. Ч.ІІ, 2008. – 165.
27. Чачава В. Н. Некоторые вопросы обучения концертмейстеров / В. Н. Чачава // Фортепиано. – 2003. – №2. – С. 24-25.
28. Черкасов В. Ф. Теорія і методика музичної освіти : навч. посіб. / Володимир Черкасов. – К. : ВЦ «Академія», 2016. – 240 с.
29. Шендерович Е. В концертмейстерском классе (Размышления педагога) / Е. Шендерович. – Москва: «Музыка», 1996. – 206 с.
30. Щолокова О. Вивчення шкільного пісенного репертуару в інструментальних класах в процесі підготовки учителя музики / О. Щолокова // Музика в школі. – Вип. 9. – К.: Муз. Україна, 1983 – С. 48 – 51.
31. Юцевич Ю. Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу / Ю. Юцевич. – К., 1998.

